

Gaz z łupków bezpieczny dla środowiska¹

Poszukiwanie, rozpoznawanie i eksploatacja gazu z łupków, czy szerzej gazu ziemnego ze złóż niekonwencjonalnych, przed długi czas były obszarem daleko posuniętej manipulacji i dezinformacji oraz jednocześnie nauką białą plamą. Spowodowało to brak możliwości prowadzenia dyskursu publicznego opartego na rzetelnej, obiektywnej wiedzy.

Temu zjawisku przeciwdziałać ma raport przygotowany przez konsorcjum Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego (lider konsorcjum), Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie oraz Politechniki Gdańskiej. Wykonanie dokumentu zostało zlecone przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w ramach zadania pt. „Ocena zagrożeń dla środowiska powodowanych procesem poszukiwania, rozpoznawania i wydobywania niekonwencjonalnych złóż węglowodorów”. Sfinansowano go ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Raport pt. „Środowisko i prace rozpoznawcze dotyczące gazu z łupków” składa się z dwóch części:

1) „Wyniki badań środowiska gruntowo-wodnego, powietrza, klimatu akustycznego, płynów technologicznych i odpadów”;

2) „Wyniki monitoringu sejsmicznego”.

Wyników tych dostarczył 3-letni monitoring 7 odwiertów zlokalizowanych w województwach pomorskim (5) i lubelskim (2): Lubocino-2H (PB Lubocino), Stare Miasto-1K (PB Stare Miasto), Wysin-1 (PB Wysin), Syczyn OU-2K (PB Syczyn), Zwierzyniec-1 (PB Zawada), Gapowo B-1A (PB Gapowo), Łebień LE-2H (PB Łebień).

Pełen cykl badań obejmował:

– rozpoznanie warunków lokalnych i zaplanowanie badań terenowych,

– badanie stanu zerowego/zastanego środowiska przed rozpoczęciem prac rozpoznawczych,

– badania w trakcie wiercenia otworu pionowego/kierunkowego,

– badania w trakcie zabiegów uruchomienia złoża z zastosowaniem szczelinowania hydraulicznego oraz testów produkcyjnych,

– badanie stanu środowiska po zakończeniu prac na terenie zakładu,

– badanie stanu środowiska w dłuższym czasie po zakończeniu prac.

Jednak monitoring na poszczególnych lokalizacjach był ściśle powiązany z harmonogramem prac poszukiwawczych i jego zakres może się różnić w zależności od odwiertu. Wszyscy operatorzy współpracowali z zespołem badawczym na zasadzie dobrowolności i nie mieli możliwości wpływu na wyniki przedstawione w raporcie.

Raport zlecony przez GDOŚ zawiera obiektywne i najbardziej miarodajne dane, opisujące wpływ poszukiwań gazu z łupków na środowisko naturalne, jakie są dostępne w Europie. Polska jest liderem wśród państw europejskich

w zakresie poszukiwań gazu z łupków. Do kwietnia 2015 r. podmioty prowadzące poszukiwania gazu z łupków wykonały już 70 otworów poszukiwawczych oraz zastosowały zabieg szczelinowania hydraulicznego w 25 przypadkach. Jest to skala pozwalająca w sposób naukowy ocenić wpływ tych działań na środowisko naturalne.

Dokument ten jest szansą na odideologizowanie dyskursu publicznego o gazie z łupków, dotychczas zdominowanego przez postawy polityczne i emocje. Stanowi odpowiedź na artykułowaną przez różne środowiska opinii publicznej oraz organy administracji publicznej potrzebę naukowego zbadania faktycznych skutków poszukiwań, rozpoznawania i eksploatacji gazu z łupków dla środowiska naturalnego. Transparentność raportu, która od początku prac była zasadą w komunikacji ze wszystkimi stronami, oraz wiarygodność autorów pozwalają mieć na nadzieję na rozpoczęcie nowego etapu w dyskusji o gazie z łupków w Polsce, opartego na merytorycznych przesłankach. Zapewnienie wszystkim interesariuszom – również tym nie posiadającym specjalistycznej, technologicznej lub geologicznej wiedzy dotyczącej gazu z łupków – dostępu do zweryfikowanej naukowo wiedzy i faktów jest wielką zasługą opublikowanego przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska dokumentu.

Znaczenie raportu jest tym większe, że jego wyniki pozwalają na rzeczywistą ocenę zagrożeń i ryzyka związanych z eksploatacją gazu z łupków w Polsce. Dotychczas prowadzony pomiędzy zwolennikami a przeciwnikami gazu z łupków dialog opierał się na różnej jakości wiedzy, dotyczącej innych obszarów geograficznych, o często odmiennych uwarunkowaniach geologicznych i otoczeniu prawnym, co wykluczało jakąkolwiek konkluzywność. Dopiero powstanie kompleksowego opracowania, jakim jest raport, może stanowić podstawę do podejmowania racjonalnych działań w sferze publicznej przez organy administracji publicznej na szczeblu rządowym i samorządowym. Wykonanie raportów oraz związanych z nim dokumentów umożliwi prowadzenie spójnej polityki w zakresie poszukiwań, rozpoznawania i eksploatacji gazu z łupków przez wszystkie szczeble administracji publicznej. Będzie to również pomagać w dalszym rozwoju sektora, zgodnie z interesem publicznym.

Na koniec chciałbym zaznaczyć, że raport, aczkolwiek kluczowy, nie jest produktem końcowym. Obecnie trwają prace nad przygotowaniem wytycznych w zakresie poszukiwań, rozpoznawania i eksploatacji gazu z łupków, które stanowić będą niewiążące wsparcie dla organów administracji publicznej, zaangażowanych w proces poszukiwań, rozpoznawania i eksploatacji gazu z łupków.

Z dokumentem można się zapoznać na stronie Generalnej Dyрекcji Ochrony Środowiska pod adresem: <http://www.gdos.gov.pl/gaz-z-lupkow>.

Jan Kacper Markiewicz

¹ Wyniki terenowych badań środowiskowych w rejonach prac rozpoznawczych złóż gazu z łupków są przedstawione w artykule Kantor i in. na str. 404.